
Jerzy Güttler (1904-1952)

Ochrona Zabytków 5/2 (17), 144

1952

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Die göttliche Liturgie in den Wandmale-
reien der Bukowiner Klosterkirchen“ (Zeit-
schrift für christliche Kunst XXIII, 1910),
czy „Malarstwo cerkiewne na Rusi Halic-
kiej“ (Kwart. Hist. t. XXX, 1916).

Późniejsze zainteresowania zwraca Pod-
lacha na zagadnienia średniowiecznego
malarstwa miniaturowego. Wydaje kilka
monografii rękopisów iluminowanych jak
„Miniatury tynieckich ksiąg liturgicznych
w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie“
(Księga pamiątkowa ku czci B. Orzechowi-
cza, Lwów, 1916), „Miniatury psalterza
floriańskiego“ (Rocznik Ossolineum 1927—
28), „Miniatury modlitewnika Warneńczy-
ka“ (Lwów 1928), „Miniatury psalterzy
śląskich w Bibliotece Uniwersytetu Wroc-
ławskiego“ (Spraw. T.N.L. 1935), „Miniatury
rękopisów śląskich XIV w.“ (Spraw.
T. N. L. 1935) i inne.

Podlacha poświęcił dużą część swej pra-
cy zagadnieniom organizacji nauki, bada-
niom dziejów historii i teorii sztuki. Był
jednym z pierwszych polskich profesorów
wykładających estetykę, historiografię,
metodykę i teorię sztuki. Opublikował sze-
reg prac z tego zakresu: „O przyszłości
historii sztuki“ (Nauka Polska 1919), „Hi-
storia sztuki a historia kultury“ (Pamięt-
nik IV Zjazdu historyków polskich, Po-
znań 1925), „Henryk Wölfflin i jego teo-
ria sztuki“ (Spraw. Wrocł. T.N., 1948), „Dia-
lektyczna teza impresjonizmu“ (Spraw.
Wrocł. T.N., 1950).

O bliskim stosunku Podlacha do sprawy
zabytków świadczy jego artykuł progra-
mowy „Współpraca prowincji w badaniu
i ochronie zabytków“ (Nauka Polska 1923),
w którym rzuca hasło, aby przez odpo-
wiednie popularyzowanie tego zagadnie-
nia, otoczyć zabytki opieką społeczeństwa.
W artykule tym wyraża konieczność utwo-
rzenia instytutu inwentaryzacji zabytków.
„Srodkiem, który umożliwiłby nam pozna-
nie sztuki prowincjonalnej w jej pełnej
roli — pisał Podlacha — jest zarządzenie
opisowej inwentaryzacji na całym obszarze
Rzeczypospolitej“.

Ostatnie lata życia poświęcił Podlacha
organizacji i prowadzeniu Zakładu Hi-
storii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego.

Zespół uczniów Podlacha, wytworzony
trzydziestoletnią pracą profesorską jest
bardzo znaczny: Blumówna, Ciekliński,
Gębarowicz, Güttler, Hornung, Majerska,
Piwocki, Terlecki — to tylko kilka nazwisk
z długiej listy wychowanków zmarłego
profesora.

S. K.

JERZY GÜTTLER

(1904—1952)

Jerzy Güttler studia uniwersyteckie od-
był w latach 1924—27 we Lwowie, gdzie
od samego początku wyróżniał się na se-
minariach prof. Podlacha. Domeną jego
zainteresowań było malarstwo realistycz-
ne drugiej poł. XIX w. (praca doktorska
o W. Grabowskim, wzorowe katalogi wy-
staw). Był jednak przede wszystkim mu-
zeologiem. W tej dziedzinie zaczął pra-
ce jako asystent, a następnie kustosz Ga-
lerii Obrazów miasta Lwowa; po wojnie
światowej objął stanowisko dyrektora mu-
zeum w Gdańsku, później we Wrocławiu.
Każdą placówkę muzealną traktował
jako nowoczesną, żywą instytucję i swój
twórczy stosunek do niej i oddanie potra-
fił zaszczyścić zgromadzonemu i wyszkolo-
nemu przez siebie zespołowi współpracow-
ników. Bardzo wielką uwagę przywiązy-
wał do udostępnienia zbiorów, nie szczę-
dził wysiłków w organizowaniu wystaw
czasowych i objazdowych, zajmował się
żywo losem muzeów regionalnych (Brzeg,
Jelenia Góra), opracowując wiele katalo-
gów i przewodników ułatwiających szer-
szemu ogółowi zrozumienie i przeżycie
dzieła sztuki.

W ten właśnie sposób nie tylko kształcił
smak artystyczny społeczeństwa, ale rów-
nocześnie podnosił też szacunek do zabyt-
ków, współpracując niejako z wojewódzki-
mi władzami konserwatorskimi.

Do służby konserwatorskiej wstąpił do-
piero pod koniec życia, podejmując zadanie,
które okazało się zbyt ciężkie na jego
słabe zdrowie — funkcję konserwatora
województwa wrocławskiego. Wojewódz-
two to leżące na szlaku działań wojen-
nych w r. 1945 ucierpiało bardzo silnie;
zwłaszcza Wrocław, w momencie gdy Gü-
ttler rozpoczął pracę konserwatorską
(1. X. 1946), stanowił jedno wielkie rumo-
wisko. Przed zmęczonym i schorowanym
muzeologiem stało więc ogromne zadanie
zabezpieczenia i odbudowy wielu ze-
społów miejskich, którym należało przy-
wrócić pierwotne, niespruszone obli-
cze. Zajęty równocześnie prowadzeniem
Muzeum we Wrocławiu okazał się Güttler
w dziedzinie konserwacji wytrawnym fa-
chowcem o głębokiej wiedzy i odczytaniu
w najnowszej literaturze, doskonale zna-
jącym teren. W dyskusjach metodologicz-
nych Stowarzyszenia Historyków Sztuki
głos jego należał do najbardziej ważkich
i pogłębionych.

R. Z.